

DEMİR YETERSİZLİĞİ ANEMİSİ VE ADET GÖRME

Dr. Hikmet Pekcan*

15-54 yaş grubu rastgele örnekleme ile seçilen 80 kadında düzenli adet kanamalarının demir yetersizliği anemisine neden olup olmadığına bakıldı. Hemoglobün ve hematokritlerine bakılarak araştırıldı. Olağan adet kanamalarının demir yetersizliği anemisi oluşturmadığı bulundu.

GİRİŞ

Fertilize olabilecek ovum'u kabul edip, büyümesini sağlayacak olan endometriyum mukozasının, fertilizasyon olmadığı hallerde periyodik olarak kanla karışık dökülmesi olayına mensturasyon veya adet görme denilmektedir. Menstürel siklus ise bir periyodun başlangıcından onu izleyen periyodun başlamasına kadar geçen süredir (1). Ortalama bir menstürel siklus 26-30 gündür. Kadınlardaki menstürasyon siklusları tarihsel olarak bakıldığında değişik açıklamalarla karşılaşılır. Bunlardan birkaçı şöyledir. 1. Galen'in Plethora teorisi ki bütün kadınlar plethoriktir ve periyodik olarak kanamaları egüilibriyumu (dengeyi) sağlar, menstrasyon kadın menisidir. 2. Hamilelik olmayan devrelerde, menarştan menapoz'a kadar akımı normaldir. 3. Lunar teorisi ki ayın devrini, adetlerde aynen izler. 4. Temizleyici teori ki zararlı elementlerin periyodik olarak atılması ve kötü ka-

* Kayseri Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Fak. Toplum Hekimliği Bilim Dalı Öğ. Gör.

nın dışarı çıkmasıdır (2). Menstrasyonda 21 ile 35 günlük ara normal sayılır. 3 haftadan az ve 5 haftadan fazla olan aralıklar patolojik kabul edilir. Adet kanamaları çoğunlukla 3-5 gün devam eder.

7-8 gün veya $7-8 \pm 2$ gün normal sınırlar içinde kabul edilir. Kan durumu kişilere göre değişiklik gösterir. 20-50 cm³ den 150 cm³ kadar normal sınırlar içerisinde sayılır. Çoğunlukla kadınlar adet kanamalarında en fazla 12-15 ped kullanırlar (3).

Olağan adet kanamalarında demir yetersizliği anemisine neden olabileceği bazı çalışmalarla belirtilmiştir (4,5,6). Bu araştırmada olağan adet kanamalarının demir yetersizliği anemisine neden olup olmadığı incelenmiştir.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Rastgele sistematik tabakalaştırılmış örnekleme ve 15-54 yaş arası 80 kadın 6 ay süre ile adet kanamaları nedeni ile izlenmiştir. 8 yaş grubunda incelenmiştir. Her yaş grubu için 10 kişi izlenmiştir. Araştırma, 1974 yılında Ocak-Temmuz aylarında Kazan Sağlık Ocağı bölgesinde uygulanmıştır. Bütün deneylerden adetlerinin bitiminde hemoglobin ve hematokrit bakılmıştır. Hemoglobin ve hematokritler adet bitiminden 15-20 gün sonra ve 25-30 gün sonra tekrarlanmıştır. Hemoglobin siyanmethemoglobin yöntemi ile kolorimetrik olarak hematokrit Clay-Adams heparinli mikrohematokrit tüpleri ile mikrohematokrit yöntemi ile bakılmıştır (7). Hemoglobin % 12.0 gram'ın altı anemi olarak kabul edilmiştir (8).

BULGULAR

TABLO I. Araştırmaya Alınan Kadınların Yaş Gruplarına Dağılımı.

Yaş Grubu (yıl)	Sayı	K a d ı n	%
15 — 19	10		12.5
20 — 24	10		12.5
25 — 29	10		12.5
30 — 34	10		12.5
35 — 39	10		12.5
40 — 44	10		12.5
45 — 49	10		12.5
50 — 54	10		12.5
Toplam	80		100.0

TABLO 2. Adet Gören Kadınlarda Adetlerinin Bitiminde Ortasında ve Başlangıcında Hemoglobin Ortalamaları ve Standard Sapmaları.

Kadın Sayısı n	Hemoglobin: % gram. A D E T							
	Bitimi		Ortası		Başlangıcı		Toplam	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
80	10.4	1.0	10.4	1.1	11.0	1.0	10.6	1.0

P > 0.05 (Önemsiz)

TABLO 3. Adet Gören Kadınlarda Adetlerinin Bitiminde Ortasında ve Başlangıcında ve Standart sapmaları.

Kadın Sayısı n	Hemoglobin % A D E T							
	Bitimi		Ortası		Başlangıcı		Toplam	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
80	36.2	2.0	35.9	3.0	34.0	2.0	36.2	2.0

P > 0.05 (Önemsiz)

TABLO 4. Adet Gören Kadınların Adet Başlangıcı ve Sonunda Anemi Durumlarına Göre Dağılımı.

Anemi	A D E T				Toplam	
	Başlangıcı Sayı	%	Sonu Sayı	%	Sayı	%
Var	49	61.3	40	50.0	89	55.6
Yok	31	38.7	40	50.0	71	44.4
TOPLAM	80	100.0	80	100.0	160	100.0

P > 0.05 (Önemsiz)

TARTIŞMA ve SONUÇ

15 ve 54 yaş grubu 80 düzenli adet gören kadında adet bitiminde alınan hemoglobin ortalaması 10.4 ± 1.0 gram hematokrit ortalaması 36.2 ± 3.0 olarak bulunmuş. Menstrual siklus ortasında bakılan hemoglobin ortalaması 10.4 ± 1.1 gram hematokrit ortalaması 35.9 ± 2.0 bulunmuştur. Aynı kadınlarda adet başlangıcında hemoglobin ortalaması 11.0 ± 1.0 gram ve hematokrit ortalaması 34.0 ± 2.0 olarak saptanmıştır. Aralarındaki fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($P > 0.05$). Olağan adet kanamalarının hemoglobin ve hematokritte düşmeye neden olmadığı saptanmıştır. Adet kanamaları demir yetersizliği anemisi nedenini oluşturmamaktadır. Düzenli adet gören aynı kadınlar adet başlangıcı ve sonunda demir yetersizliği anemilerine göre bakıldığında yine fark istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur ($P > 0.05$). Araştırmadaki 80 düzenli adet gören kadının 49 unda adet başlangıcında anemi bulunmuştur (% 61.3). Adet sonunda ise % 50.0 sinde anemi vardır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün bir raporunda 144 adet gören kadının 66 sında (% 45.8) demir yetersizliği anemisi olduğu belirtilmiştir (8). Kadınlarda adet görme ile kaybedilen kan ortalama olarak 35-50 ml olarak saptanmıştır (9). Adet gören kadınlar bu kaybı yerine koyabilmekte sadece günlük gereksinimleri artmaktadır (10).

Sonuç olarak diyebilirizki olağan adet kanamaları kadında negatif bir denge oluşturmamakta kaybolan demir yerine gelebilmektedir. Adet kanamaları anemiye neden olmamaktadır.

ÖZET

1554 yaş grubu 80 kadında adet kanaması bitiminde ve başlangıcında olup olmadığını anlamak için hemoglobin ve hematokritlerine bakılmış hemoglobin ortalaması adet bitiminde 10.4 ± 1.0 gram ve hematokrit ortalaması 36.2 ± 2.0 bulunmuştur. Bu ortalamalar adet başlangıcında 11.0 ± 1.0 gram hemoglobin ve 34.0 ± 2.0 hematokrit bulunmuştur. Aralarındaki fark istatistiksel yönden farksızdır. Olağan düzenli adet görme kadınlarda demir yetersizliği anemisine neden olmamaktadır.

SUMMARY

Hemoglobin concentration and hematocrit values were measured in women before and after their menstruations. After the menstruation the means hemoglobin and hematocrit values were 10.4 ± 1.0 gram

in 100 ml. for the hemoglobin and 36.2 ± 3.0 percent for the hematocrit. Before the menstruation the mean hemoglobin and hematocrit values were 11.0 ± 1.0 gram in 100 ml. for the hemoglobin and 34.0 ± 2.0 percent for the hematocrit. The differences between the means were statistically insignificant. In normal healthy menstruating women, the menstrual blood loss did not cause an iron deficiency anemias.

KAYNAKLAR

1. Gürgüç, C.A.: Fertilizasyon, Doğum Bilgisi. Ank. Üniv. Yayını No: 284: 13, 1973.
2. Erdoğan, M.: Menstruasyon, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Bilim Dalı Ders Notları, Mimograf 1969.
3. Hallberg, L. et al.: Menstrual Blood-loss-A Population Study. Acta Obst. et Gynec. Scandinav. 45: 320, 1966.
4. Hallberg, L. et al.: Ibid, 331, 1966.
5. Jacobs, A. and Butler, E.B.: Menstrual Blood-loss in Iron Deficiency Anemia.
6. Hagedorn, A.B. et al.: Correlation Between Hemoglobin Concentration and Menstrual Blood-loss. European Society of Hematology Proceedings of the Eight Congress. (Lisbon) 249, 1964.
7. Todd, S.: Blood Tests, Clinical Diagnosis by Laboratory Methods. Ed. 13. Philadelphia. W.B. Saunders, 1965.
8. WHO Scientific Group on Nutritional Anemias. WHO Technical Report Series, Geneva. 187 : 15, 1959.
9. Yao, A.C., Moinian, M. and Lind, J.: Menstrual Blood-loss and Iron Deficiency. Lancet. 2: 871, 1969.
10. Rankin, G.L.S. et al.: Hemoglobin and hematocrit Values in Menstrual Blood-loss. Lancet I : 567, 1962.